

Vergaderjaar 2000–2001

26 642

Europees Sociaal Fonds (ESF)

Nr. 11

BRIEF VAN DE MINISTER EN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 oktober 2000

Inleiding

Het Communautair Initiatief EQUAL is een nieuw transnationaal programma van 2000–2006 dat qua inhoud de opvolger is van de huidige Europese subsidieprogramma's Adapt en Employment (A&E).

Het doel van EQUAL is het via transnationale samenwerking stimuleren van nieuwe benaderingen voor de *bestrijding van arbeidsmarktgerelateerde discriminatie en ongelijkheid* van welke aard dan ook. De lidstaten zijn door Europa uitgenodigd om met het EQUAL-programma experimenten in het arbeidsmarktbeleid op te zetten die alle vormen van discriminatie tegengaan (op grond van geslacht, ras of etnische afkomst, godsdienst of levensovertuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid).

Europa heeft gelet op de ervaringen met A&E een nieuwe procedure voor EQUAL voorgeschreven, waarbij gewerkt dient te worden met ontwikkelingspartnerschappen. De ontwikkelingspartnerschappen zijn samenwerkende organisaties met een hoofdaanvrager die de projectsubsidie aanvraagt.

Belangrijk is voorts dat in de projectaanvragen aandacht wordt besteed aan de component «mainstreaming» zodat verzekerd is dat de positieve resultaten van de EQUAL-projecten worden geïmplementeerd in het Nederlandse arbeidsmarktbeleid.

Nederland heeft in de nieuwe periode (2000–2006) 880 miljoen gulden beschikbaar voor de uitvoering van het EQUAL-programma. De helft van dit bedrag, 440 miljoen gulden wordt gesubsidieerd door Brussel uit EQUAL-middelen omdat de eis is opgenomen dat 50% cofinancieringsmiddelen moeten worden ingezet. Dit is conform de huidige co-financieringseis in het kader van het nieuwe ESF-programma. De hoogte van het uiteindelijke bedrag is afhankelijk van de ingediende aanvragen.

Het EQUAL-programma is op 15 september 2000 naar Brussel gestuurd. Volgens de planning zal de Europese Commissie binnen vijf maanden het EQUAL-programma goedkeuren zodat eind februari 2001 de call for proposals kan uitgaan waarna projectvoorstellen kunnen worden ingediend.

Met deze brief wil ik u informeren over de belangrijkste elementen uit het EQUAL-programma: de uitgangspunten van EQUAL (paragraaf 1), de thema's waarop de beschikbare EQUAL-middelen zullen worden ingezet (paragraaf 2) en de uitvoeringsstructuur (paragraaf 3).

1 De uitgangspunten van EQUAL

In de door Brussel voorgeschreven richtsnoeren voor het EQUAL-programma zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd: vernieuwing, mainstreaming, transnationale samenwerking, ontwikkelingspartnerschap en empowerment.

- *Vernieuwing:*
In het kader van EQUAL zullen vernieuwende benaderingen voor de invulling van het beleid worden getest. Het kan daarbij gaan om geheel nieuwe benaderingen of om van elders overgenomen elementen die de effectiviteit van de beleidsinvulling ten goede komen. Brussel noemt drie vormen van innovaties: procesgerichte innovaties, doelgerichte innovaties en op de context gerichte innovaties.
- *Mainstreaming*
Om te bewerkstelligen dat EQUAL een maximaal effect heeft, moeten de resultaten zowel in de lidstaten als in de Unie geanalyseerd worden en dient er benchmarking en disseminatie plaats te vinden. De bedoeling is dat succesvolle vernieuwingen die in het kader van EQUAL tot stand worden gebracht op brede schaal geïmplementeerd worden.
- *Transnationale samenwerking*
Transnationaliteit is een belangrijk element voor de EQUAL-projecten. De Europese Unie verwacht dat transnationale samenwerking in EQUAL vernieuwende impulsen in het werkgelegenheidsbeleid kan bewerkstelligen. De landen kunnen leren van elkaars ervaringen op terrein van de arbeidsmarkt. Vernieuwingen kunnen zowel in Nederland als in de samenwerkende transnationale landen plaatsvinden.
- *Empowerment*
Het empowerment-beginsel is voor ieder ontwikkelingspartnerschap (OP) van centraal belang. In de praktijk houdt dit in dat de belangenorganisaties die belang hebben bij de implementatie van de activiteiten ook deel moeten hebben aan de besluitvorming en de deelnemers worden betrokken.

2 De pijlers en thema's van EQUAL

Vernieuwende initiatieven kunnen worden gefinancierd door de inzet van EQUAL-middelen op de vier pijlers van de Europese werkgelegenheid: Inzetbaarheid, Ondernemerschap, Aanpassingsvermogen, Gelijke kansen voor vrouwen en mannen. De bevordering van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen (gendermainstreaming) is een integraal onderdeel van de thematische terreinen uit alle vier pijlers. De volgende negen thematische terreinen worden genoemd.

Inzetbaarheid (Employability)

- a) Verbetering van de intrede- en herintredemogelijkheden op de arbeidsmarkt voor die personen die moeilijkheden ondervinden bij hun (re)integratie op de arbeidsmarkt, die voor iedereen open zou moeten staan.

- b) Bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat wat de arbeidsmarkt betreft.

Ondernemerschap (Entrepreneurship)

- c) Schepping van mogelijkheden voor iedereen om een bedrijf te starten door het beschikbaar stellen van de vereiste instrumenten voor het opstarten van bedrijven en voor het in kaart brengen en benutten van nieuwe mogelijkheden om werkgelegenheid te creëren in stedelijke en landelijke gebieden.
- d) Versterking van de «sociale economie» (de zogenaamde «derde sector»), en in het bijzonder van de maatschappelijke dienstverlening, waarbij de nadruk moet liggen op de verbetering van de kwaliteit van de arbeidsplaatsen.

Aanpassingsvermogen (Adaptability)

- e) Bevordering van levenslang leren en van integrerende manieren van werken die stimulansen bieden voor het in dienst nemen en houden van mensen die met arbeidsmarktgerelateerde discriminatie en ongelijkheid worden geconfronteerd.
- f) Versterking van het vermogen van bedrijven en mensen om gebruik te maken van de informatietechnologie en andere nieuwe technologieën.

Gelijke kansen voor vrouwen en mannen

- g) Verbetering combinatie van werk en gezin, evenals reïntegratie van werkloze mannen en vrouwen, door ontwikkeling van de meest flexibele en effectieve vormen van arbeidsorganisatie en ondersteuningsdiensten.
- h) Terugdringing van de genderkloof (man/vrouw) en steun voor desegregatieprocessen op het gebied van functies.

Asielzoekers en vluchtelingen

Projecten voor asielzoekers zijn als *negende* thema aan EQUAL toegevoegd. Bij de totstandkoming van het EQUAL-initiatief in Brussel is besloten dat in het kader van EQUAL aandacht zal worden besteed aan de bijzondere behoeften van asielzoekers en dat daarbij hun specifieke situatie in acht moet worden genomen.

In het Nationaal Actieplan Werkgelegenheid 2000 (NAP) heeft het kabinet aangegeven voorstander te zijn van de koppeling tussen de inzet van ESF-middelen en nationale zwaartepunten zoals die in het NAP worden beschreven. De belangrijkste beleidsopgaven voor Nederland voor de komende periode zijn:

- Het benutten van de goede economische vooruitzichten en het hoge aantal vacatures om (langdurige) uitkeringsafhankelijkheid structureel terug te brengen.
- Het bevorderen van de arbeidsdeelname van allochtonen, vrouwen, arbeidsgehandicapten en ouderen.
- Het verhogen van de kwaliteit van arbeid. Een groot deel van de knelpunten is geconcentreerd in de hogere segmenten van de arbeidsmarkt. Omdat de vraag naar hoger opgeleid personeel de komende jaren naar verwachting zal toenemen, is het van belang de werkenden om- en bij te scholen.

Met EQUAL zullen vernieuwende initiatieven worden opgezet die worden gerelateerd aan het Nederlandse werkgelegenheidsbeleid, zoals dat is neergelegd in de nota's, die het afgelopen jaar aan uw Kamer zijn aangeboden.

Het gaat om:

- In goede banen, een aanpak van de knelpunten op de arbeidsmarkt, Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 26 800 XV, nr. 82.

- Meerjarenprogramma emancipatiebeleid, Van vrouwenstrijd naar vanzelfsprekendheid, Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 27 061, nr. 2.
- Arbeidsmarktbeleid voor etnische minderheden 2000–2003, Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 27 223, nr. 1.
- Ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid, Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 22 187, nr. 104.
- De ondernemende samenleving: meer kansen, minder belemmeringen voor ondernemerschap, Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 26 736, nr. 2.
- Bevordering Arbeidsdeelname Ouderen, Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 27 046, nr. 1.

Het kabinet heeft ervoor gekozen om alle thematische terreinen te selecteren plus projecten voor asielzoekers en vluchtelingen, omdat experimenten op deze terreinen een bijdrage kunnen leveren aan de uitvoering van de belangrijkste beleidsopgaven.

Het kabinet wil bij de strategie voor EQUAL rekening houden met een kwaliteitsverbetering in vraag en aanbod van banen in de toekomst. Daarbij zal effectief gebruik worden gemaakt van bestaande mechanismen en deze mechanismen zullen tevens worden verbeterd om de partners op de arbeidsmarkt bewust te maken van factoren die leiden tot discriminatie, ongelijkheid en uitsluiting van bepaalde groepen op de arbeidsmarkt.

Per pijler wordt aangegeven welke prioriteiten Nederland heeft gekozen in het EQUAL-programma en aan welke projecten Nederland denkt om met EQUAL uit te voeren. De gekozen prioriteiten sluiten goed aan op de Nederlandse filosofie van stedelijk beleid (Grote Stedenbeleid).

2.1 Verbeteren inzetbaarheid

Nederland heeft er voor gekozen om organisaties uit te nodigen verschillende projecten in te dienen ter verbetering van de intrede- en herintredemogelijkheden voor personen met een achterstandspositie op de arbeidsmarkt. Het gaat om projecten zoals

- proces-innovatie door het invoeren van persoonlijke begeleiding en sociale activering door case-managers om langdurig uitkeringsgerechtigden terug te leiden naar de arbeidsmarkt;
- intercultureel personeelsbeleid;
- bestrijden van discriminatie en bevorderen van gelijke behandeling op de arbeidsmarkt;
- projecten om de toetreding op de arbeidsmarkt van deelgroepen met een lage arbeidsparticipatie te bevorderen zoals etnische minderheden, (herintredende) vrouwen, arbeidsgehandicapten, risicojongeren, ouderen en (ex)gedetineerden.

2.2 Ondernemerschap bevorderen

- Stimulering van ondernemerschap zodat meer startende ondernemers een grotere overlevingskans krijgen;
- Stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen door ondersteuning van bedrijven in hun maatschappijgerichte activiteiten.

2.3 Aanpassingsvermogen

- Ontwikkeling van vernieuwende (onderwijs)methoden voor het behalen van een startkwalificatie voor werkenden en werkzoekenden voor wie regulier onderwijs geen aantrekkelijke vorm van scholing biedt. Alsmede projecten voor jongeren met meervoudige problemen

voor wie de WIW onvoldoende mogelijkheden biedt en projecten waarvoor de deelname van meisjes en vrouwen aan technisch onderwijs op verschillende niveaus wordt bevorderd.

- Het opzetten van een EVC-kenniscentrum (EVC=erkenning van elders verworven competenties) dat tot taak krijgt het faciliteren en ondersteunen van potentiële EVC-trajecten en informatievoorziening en kennisuitwisseling over ontwikkelingen op EVC-gebied.
- Vernieuwende initiatieven op het gebied van samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt door onder meer het vormgeven van mentor- of tutorprogramma's.
- Experimenten met inzet van ICT bij scholing van groepen met een relatieve achterstand in het gebruik van ICT.

2.4 Gelijke kansen voor vrouwen en mannen

- Vernieuwingen in de organisatie van de arbeid die de keuzemogelijkheden voor mannen en vrouwen verruimen om arbeid en zorg te combineren, de rolverdeling tussen mannen en vrouwen te doorbreken en de zorgverantwoordelijkheid van mannen te vergroten.
- Vernieuwende initiatieven om de horizontale en verticale segregatie te doorbreken.

2.5 Asielzoekers en vluchtelingen

- Maatregelen die tot doel hebben het scholen, activeren en het onder beperkte voorwaarden (overeenkomstig het bepaalde in de Wet arbeid vreemdelingen) toeleiden naar de arbeidsmarkt van asielzoekers te bevorderen. Daarbij zal in de projectplannen rekening gehouden moeten worden met de mogelijkheid dat de asielaanvraag wordt afgewezen en betrokkene dient terug te keren.
- Maatregelen die tot doel hebben het activeren en toeleiden naar de arbeidsmarkt van vluchtelingen te bevorderen.

3 De uitvoeringsstructuur

3.1 De instanties die EQUAL-middelen kunnen aanvragen

De mogelijkheid tot het aanvragen van een EQUAL-subsidie staat open voor Ontwikkelingspartnerschappen (OP's). Daarbij zijn enkele elementen van belang die in de richtsnoeren van EQUAL zijn aangegeven.

1. De OP's dienen van meet af aan over een vaste kern van partners te beschikken. Ze moeten er voor zorgen dat de relevante hoofdrolspelers, zoals overheidsinstellingen, arbeidsbureaus, niet-gouvernementele organisaties (NGO's), het bedrijfsleven (met name middelgrote en grote bedrijven), belangenorganisaties en de sociale partners te allen tijde betrokken kunnen worden bij het partnerschap. De samenstelling van de OP's kunnen verschillen afhankelijk van het onderwerp. In ieder geval zullen de organisaties die de belangen behartigen van desbetreffende doelgroepen moeten kunnen deelnemen in het OP. Deelname van de NGO's zal een voorwaarde zijn om voor financiering in aanmerking te komen.
2. Betrokkenheid van lokale en regionale overheid is van groot belang ten behoeve van de interne samenhang van projecten en een betere mainstreaming van de resultaten van het project.
3. Per OP zal er een hoofdaanvrager zijn die eerstverantwoordelijk is voor de projectaanvraag en de administratieve en financiële afhandeling van het project.

Vooraf (grottere) gemeenten, sociale partners, (middel)grote bedrijven,

Lisv, landelijke organen en onderwijsinstellingen kunnen hoofdaanvragers voor EQUAL-projecten worden.

3.2 Het beheer van de EQUAL-middelen en het toezicht

Het ministerie van SZW zal als betalingsautoriteit optreden bij de uitvoering van het EQUAL-programma. SZW is verantwoordelijk voor de beleidsdoelstellingen in het programma en voor het tweedelijns toezicht op ESF-Nederland voor de uitvoering van EQUAL. De Arbeidsvoorzieningsorganisatie (ESF-Nederland) zal als beheersautoriteit optreden voor de uitvoering van EQUAL zoals het afhandelen van de aanvragen en het financieel beheer van de projecten.

Het beleidscomité, onder voorzitterschap van SZW, zal toezicht houden op de beleidsmatige aansturing en een rol spelen bij de monitoring en evaluatie.

De controle en toezicht op beheer zal via een getrapte accountantscontrole verlopen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
W. A. F. G. Vermeend

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
A. E. Verstand-Bogaert